עד זומם. העיד בניסן והוזם בתשרי על עדות זו: **למפרע.** כל עדיות שהעיד מניסן ואילך פסולין שהרי משהעיד עדות זו הוא רשע: **מיכן ולהבא.** משהוזם: **חידוש הוא.** שנפסלין שניס בשביל שניס שאומרים עמנו הייתם דמאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אלא משעת חידושו ואילך איכא דאמרי רבא נמי כאביי סבירא ליה ומאי טעם קאמר מכאן ולהבא משום פסידא דלקוחות מאי בינייהו איכא בינייהו דאסהידו בי תרי בחד (ו) אי נמי דפסלינהו בגזלנותא ואמר ר' ירמיה מדיפתי עבד רב פפי עובדא כוותיה דרבא מר בר רב אשי אמר הלכתא כותיה דאביי (ז) והלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם (ח) מומר אוכל נבילות לתיאבון דברי הכל פסול להכעיס אביי אמר (ט) פסול רבא אמר כשר אביי אמר פסול דהוה ליה רשע ורחמנא אמר אל תשת רשע עד ורבא אמר כשר רשע דחמס בעינן מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד אלו גזלנין (י) ומועלין בשבועות מאי לאו (יא) אחד שבועת שוא ואחד שבועת ממון לא אידי ואידי שבועת ממון ומאי שבועות שבועות דעלמא מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד אלו גזלנין ומלוי רביות תיובתא דאביי תיובתא נימא כתנאי (יב) עד זומם פסול לכל התורה כולה דברי רבי מאיר ר' יוסי אומר בד"א שהוזם בדיני נפשות אבל הוזם בדיני ממונות כשר לדיני נפשות נימא אביי כר"מ ורבא כר' יוסי אביי כר"מ דאמר אמרינן מקולא לחומרא ורבא דאמר כרבי יוסי דאמר מחומרא לקולא אמרינן מקולא לחומרא לא אמרינן לא אליבא דר' יוסי כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דר"מ אביי כר"מ ורבא עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא גבי עד זומם דממון דרע לשמים ורע לבריות אבל הכא דרע לשמים ואין רע לבריות לא והלכתא כוותיה דאביי והא איתותב ההיא רבי יוסי היא ותיהוי נמי ר' יוסי (יג) ר"מ ור' יוסי הלכה כר' יוסי שאני התם דסתם לן תנא כרבי מאיר והיכא סתם לן כי הא דבר חמא קטל נפשא אמר ליה ריש גלותא לרב אבא בר יעקב פוק עיין בה אי ודאי קטל ליכהיוהו לעיניה אתו תרי סהדי אסהידו ביה דודאי קטל אזל איהו אייתי תרי סהדי אסהידו ביה בחד מהנך חד אמר קמאי דידי גנב קבא דחושלא וחד אמר קמאי דידי גנב

קתא

(א) עד זומם אביי אמר למפרע הוא נפסל ורבא אמר מיכן ולהבא הוא נפסל אביי אמר למפרע הוא נפסל מעידנא דאסהיד רשע הוא והתורה אמרה [1]אל תשת ידך עם רשע אל תשת רשע עד רבא אמר מיכן ולהבא הוא נפסל עד זומם חידוש הוא מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אין לך בו אלא משעת חידושו ואילך איכא דאמרי רבא נמי כאביי סבירא ליה ומאי טעם קאמר מכאן ולהבא משום פסידא דלקוחות מאי בינייהו איכא בינייהו דאסהידו בי תרי בחד (ו) אי נמי דפסלינהו בגזלנותא ואמר ר' ירמיה מדיפתי עבד רב פפי עובדא כוותיה דרבא מר בר רב אשי אמר הלכתא כותיה דאביי (ז) והלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם (ח) מומר אוכל נבילות לתיאבון דברי הכל פסול להכעיס אביי אמר (ט) פסול רבא אמר כשר אביי אמר פסול דהוה ליה רשע ורחמנא אמר אל תשת רשע עד ורבא אמר כשר רשע דחמס בעינן מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד אלו גזלנין (י) ומועלין בשבועות מאי לאו (יא) אחד שבועת שוא ואחד שבועת ממון לא אידי ואידי שבועת ממון ומאי שבועות שבועות דעלמא מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד אלו גזלנין ומלוי רביות תיובתא דאביי תיובתא נימא כתנאי (יב) עד זומם פסול לכל התורה כולה דברי רבי מאיר ר' יוסי אומר בד"א שהוזם בדיני נפשות אבל הוזם בדיני ממונות כשר לדיני נפשות נימא אביי כר"מ ורבא כר' יוסי אביי כר"מ דאמר אמרינן מקולא לחומרא ורבא דאמר כרבי יוסי דאמר מחומרא לקולא אמרינן מקולא לחומרא לא אמרינן לא אליבא דר' יוסי כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דר"מ אביי כר"מ ורבא עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא גבי עד זומם דממון דרע לשמים ורע לבריות אבל הכא דרע לשמים ואין רע לבריות לא והלכתא כוותיה דאביי והא איתותב ההיא רבי יוסי היא ותיהוי נמי ר' יוסי (יג) ר"מ ור' יוסי הלכה כר' יוסי שאני התם דסתם לן תנא כרבי מאיר והיכא סתם לן כי הא דבר חמא קטל נפשא אמר ליה ריש גלותא לרב אבא בר יעקב פוק עיין בה אי ודאי קטל ליכהיוהו לעיניה אתו תרי סהדי אסהידו ביה דודאי קטל אזל איהו אייתי תרי סהדי אסהידו ביה בחד מהנך חד אמר קמאי דידי גנב קבא דחושלא וחד אמר קמאי דידי גנב

קתא

רבא אמר מכאן ולהבא הוא נפסל. תימה הא דאמר בפ' חזקת הבתים (ב"ב ד' נא. ושם) זה אומר של אבותי ואכלתיה שני חזקה וזה אומר כו' האי אייתי סהדי דאבהתיה היא ואכלה שני חזקה והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה וקאמר התם אוקי חזקה בהדי חזקה ואוקי מרעא בחזקת אבהתא ואמר רבא עדות מוכחשת היא והשתא מאי נפקא לן מינה כיון דאמר רבא מכאן ולהבא הוא נפסל ה"נ היה לו לומר למאי דאיתכחוש איתכחוש אבל לעדות של אבהתא שהיה קודם שהוכחשו לא וה"נ גבי הזמה קאמר רבא גבי טביחה ומכירה דהוחזמו על הטביחה ולא על הגניבה למאי דאיתחזוש איתחזוש דהכחשה לא כ"ס וכ"ת דהתם מיירי שתוך כדי דבור הוכחשו והא מוכח אותה שמעתין דפרק מרובה (ב"ק דף עב: ושם) גבי טביחה ומכירה דאפילו תוך כדי דבור לא מיפסלי למפרע אליבא דרבא וי"ל כיון שאותם שתי עדיות בקרקע אחת הוי כעדות אחת כדמפליג התם אבל הכא אף על פי שהוחזקו שקרנין על הטביחה על הגניבה לא הוחזקו: **אין** לך בו **אלא** חידושו. משמע דהחידוש הוי ממה שאני פוסל את הראשונים תימה דהתם (ב"ב דף לא:) קאמר לימא רבא דאמר כרב חסדא דאמר בהדי סהדי קשרי למה לי ומפסלי שתי העדות אפי' בהוכחשו בעלמא דמכחשי אהדדי תרוייהו פסולי ואם כן מאי חידוש הוא גבי הזמה אי פסלינן עדים הראשונים ויש לומר דלמאי דבעי למימר התם מעיקרא דרבא סבירא ליה דרב חסדא היינו לגישנא דפסידא דלקוחות וי"מ דהא דקאמר הכא חידוש לאו אפסולא דקמאי קאי אלא אהכחשה דבתראי כלומר היה לנו לפוסלן כל שתי כיתות וכיון דאיכא חידוש לא ילפינן אף לגבי הפסול לפוסלן כלל הראשונים למפרע וכי האי גוונא אמרינן פרק [יז] גיד הנשה (חולין דף לט ושם) דלא ילפינן דבעם כעיקר מבשר בחלב משום דאיכא בו חידוש בהתירו דהא אי תרו ליה בחלבא טולי יומא שרי [יח] ובביטול חדא שעה אסור [יט]: **דאסהידו** בי תרי בחד ותרי בחד. וקשה לר"ת חדא דמאי קאמר דאסהידו בי תרי בחד ותרי בחד ומשום הכי איכא חידוש הא תרי כמאה ועוד דמאי קאמר דפסלינהו בגזלנותא הא לא הוי מעין פלוגתייהו כלל דפליגי בהזמה ולא שייך איכא ביניייהו אלא מעין פלוגתייהו ועוד דעדים זוממין מבעי ליה לעיל למימר כיון דאמרת תרי בחד ותרי בחד ואמאי נקט עד זומם ונראה לר"ת דגרסינן דאסהידו תרי [בחד] ותו לא שלא הוזם כי אם האחד והשתא ניחא דלהכי נקיט לעיל עד זומם לשון יחיד וניחא נמי הא דמהני אפילו

ולנו

תרי המזימים טפי מההוא חד ולאו חידוש הוא וגרסינן נמי [כ] דפסליה בגזלנותא פירוש דאחד נפסל בגזלנותא והשני הוזם והשתא הוה מעין פלוגתייהו קלת: **מאי** שבועות שבועות דעלמא. תימה ליתיב אביי לרבא מפרק כל הנשבעין (שבועות דף מד:) דתנן ושכנגדו חשוד על השבועה נשבע ונוטל וקא בעי למימר דאפי' שבועת שוא אלמא לא בעינן רשע דחמס מגו דחשוד אשבועת שוא דרע לשמים חשוד נמי אשבועת ממון דרע לשמים הוי רע לבריות וי"ל דלא דמי דהתם מן השבועה הוא רע לשמים ועכשיו שכופר ממון לחבירו הוה ליה נמי רע לבריות הלכך מירתת שבועה לא יודה דכבר רע לשמים הוא ובהאי שבועה נמי ליכא כ"א רע לשמים כדפרישית אבל הכא גבי עדות אע"ג דהוא רע לשמים משום שבועת שוא לא יעיד עדות שקר להיות רע לבריות [וע"ע תוס' שבועות מו: ד"ה ואפילו]:

דהוא קל פסול. כר' מאיר דאמר הוזם אפילו בדיני ממונות שהוא קל פסול בדיני נפשות שהוא חמור ורבא כר' יוסי דאמר מחומרא לקולא אמרי כשם שפסול לחמור כך הוא פסול לקל אבל מקולא לחומרא לא אמרינן ודחינן לא אביי דאמר כר' מאיר דקיי"ל הלכתא כתרוייהו ורבא אמר לך אנא דאמינא אפי' לר' מאיר ע"כ לא אמר ר' מאיר פסול אלא גבי עד זומם דמון דרע לשמים שעבר על לא תענה ורע לבריות שהעיד עליו והענישו ממון. אבל גבי אוכל נבילה להכעיס דרע לשמים שעבר על לא תאכלו כל נבילה בלבד הוא לא מיפסיל ואסיקנא ואע"ג דעלתה בתיובתא לאביי הלכתא כוותיה. דהא מתניתא דאיתותב מינה לר' יוסי היא ובהא לית הלכתא כר' יוסי אלא כר' מאיר הואיל וסתם לן תנא כוותיה. כי הא דבר חמא קטל נפשא אמר ליה ריש (לקיש) גלותא לרב אחא בר יעקב עיין בדיניה אי ודאי קטל ניכהיוה כלומר יכו אותו בממונו ליכהיוה מלשון הכאה כך פירשוהו מקצת הגאונים דאמר' ליכהיוה יכה את עיניו ורוב חכמי הגאונים אמרו קונסין אותו ונוטלין את כחו ואת רוחו. אתו תרי סהדי ואסהידו דודאי קטל ואתו סהדי אחרינא אסהידו בחד מהני

מסורת הש"ס

(א) ב"ק עב:, ב) ב"מ כב: ב"ק עג. קידושין נב., ג) [בס"א: משומד], ד) [תוספ' מכות פ"ו], ה) [עירובין מו:], ו) בס"א: משומד, ז) [כל פרושים הללו בערוך ערך כהה ג], ח) [ל"ל כל הבשר קח.], ט) [ועי' תוס' מו"ק ח. ד"ה נפקא ליה], י) [ל"ל ופסליה],

תורה אור השלם

1. לא תִשָּׁא שֵׁמַע שָׁוְא אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיֹת עֵד חָמָס:
שמות כג א

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אין וכו' ובבישול חדא שעה אסור. עיין מו"ק דף מ תוס' ד"ה נפקא ובנדרים דף ל ע"א תוס' ד"ה חידוש. ולא זכיתי להבין דהתם שייך לומר כיון דדינא דבשר בחלב חידוש לקולא לא יליפי מינה שום דבר דללמא גם המומרא דטעם כעיקר הוא חידוש רק בבשר בחלב אבל הכא הא פסולים להראשונים לא צריך למילף כלל מהזמה אלא דמסברא הוא כמו כל שני כתי עדים המכחישים. וה' יאיר עיני:

הגהות הב"ח

(ו) גמ' בי תרי בחד ותרי בחד אי נמי: (ב) רש"י ד"ה אליבא וכו' ר' יוסי מממון לנפשות: (ג) ד"ה כי אליבא וכו' למילתיה הס"ד ואח"כ מ"ה ההיא דקתני:

מוסף רש"י

למפרע הוא נפסל. העיד בניסן והוזם על עדות זו בתשרי, כל העדיות שהעיד בימים פסולות, דמשעה שהעיד עדות זו נפסל (ב"ק עב:). **משום פסידא דלקוחות.** שתמוהו על שטר מכירה בימים (שם עג.). **מאי בינייהו.** בין הני תרי לשנא דרבא (שם). **בי תרי בחד.** עמנו הייתם, ותרי אחריני לחד, דליכא חידושא (שם). **בגזלנותא.** שלא הזימוהו אלא העידו שניס על אלו שהן גזלנין, והכא ליכא למימר סמוך להני, דהא מילתא אחריתא היא (שם). **ביע"ל קג"ם.** שימני שמועות הן וחו אחד מהן, עד זומם (שם) שימני הלכות הן שנתלקו בהן אביי ורבא ובכל מקום הלכה כרבא מוך מאלו (קדושין נב.).

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"י מהל' עדות הלכה ד סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סימן לד סעיף מ:
מג ב ג מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' ב:
מד ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
מה ו מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' מ:

רבינו חננאל

ואמר טעמא מאי משום דסברי מצוה קא עבדינן והאי דשמתינהו להו כי היכי דליהוי להו כפרה. מכלל דהני דמשמתי בדבר עבירה אי לקו פסולין הן: **אתמר** עד זומם אביי אמר למפרע הוא נפסל מעידנא דאסהיד הוה ליה רשע והתורה אמרה אל תשת רשע עד פי' כגון שהעיד בב"ד בר"ח ניסן והוזם בתשרי כל עדיות שהעיד מניסן כולן פסולין ואם היא עדות בשטר בב"ד משהוחזק השטר בב"ד מאותו היום נפסל העד אע"פ שאחר זמן באו העדים שפסלוהו והלכתא כאביי בהא: וכבר פירשנוהו באר היטב בפ' מרובה מדת תשלומי כפל. מומר אוכל נבלות לתיאבון כלומר אכל נבילה לתיאבון אכילת בשר (לתאות בשר) דברי הכל פסול לעדות דאמרינן כשם שבתאותו לאכל בשר עבר על לא תאכלו כל נבילה כך בתאותו לדבר אחר יקח ממנו ממון ויעבור על לא תענה ברעך עד שקר אבל האוכל נבילה להכעיס בוראו. אביי אמר פסול הוה ליה רשע והתורה אמרה אל תשת רשע עד רבא אמר כשר רשע דחמס בעינן מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד. אלו הגזלנין ומלוי ברבית והמועלין בשבועה מאי לאו אפילו שבועת שוא דליכא חמס וקשיא לרבא. ושנינן לא אידי ואידי שבועות דממון כלומר שכפר בו ממון ונשבע לו ואמאי תני שבועות ליתני והמועל בשבועה ופרקי' שבועות דעלמא כלומר שבועות שנשבעין זה לזה והאי שנויא לאו דסמכא היא דגרסינן בגמ' (בשבועות מ"ה ע"א) ושכנגדו פ) חשוד על השבועה ואפ' שבועת שוא. ואסיקנא שבועת שוא וכל דדמי לה פסולין לשבועה ולא אשכחנן כי האי גוונא כשר לעדות ת"ש אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד אלו הגזלנין ומלוי ברבית ועלתה תיובתא לאביי ואע"ג דאיתותב הלכתא כוותיה דקיימא לן הלכתא כאביי ביע"ל קג"ם מ' הוא מומר אוכל נבילות להכעיס וע' הוא עד זומם. לימא חלוקת אביי ורבא כתנאי אביי כר' מאיר ורבא כרבי יוסי דתניא עד זומם פסול לכל התורה כולה דברי ר' מאיר א"ר יוסי בד"א שהוזם בדיני נפשות אבל הוזם בדיני ממונות כשר בדיני נפשות לימא אביי דאמר אפילו רשע דלאו דחמס

פ) ועי' תוס' כאן ד"ה מאי וכשבועות שם דתי' לקושית המו.

ואלו הן הקרובין וכו׳ ובניהם וחתניהם. ובגיהס וחתגיהס לא קאי רק אהגך קרובים דמפרש במתני׳ בהדיא כגון אחי אביו ואמו אבל אהגך דנפקי מכללא לא קאי כגון בניו וחתניו דיליה אינס פסולים להגך אי לאו הוו בכלל הגך קרובים דמפרש ותדע דהא בנו כשר הוא לאחי אביו לתנא דמתני׳ דהא הוי שלישי בראשון כדאיתא בגמרא (דף כח.) והקשה בקונטרס אמאי תנא חורגו הא נפיק מבעל אמו ואי לאשמועינן לבדו הא נמי פשיטא כדפ״ל דבניהס וחתגיהס לא קאי אהגך דנפקו מכללא ותירץ דאין התנא חושש בזה דאכתי איכא [ט] שש קרובים דאמו מכללא ואפ״ה תני להו בהדיא כגון אחי אביו נפיק מכללא דאחיו ובנו וכו׳ וקשה ליתני נמי בן אחי אשתו כמו אינך ומיהו מחתנו איכא למימר דשפיר הוה (תני) [אח]י[י] מוחתניהס דכ״ש דפסול לאחיו אבל מ״מ בן אחי אשתו קשה אלא נראה דכולהו אינטריכו אי משום גופייהו או משום בניהס וחתגיהס והשתא הא ק״ל מחורגו וי״ל דתנייה לאשמועינן דהוי לבדו ולא בנו וחתנו ואע״ג דבניהס וחתגיהס לא קאי אהגך דאמו מכללא כדפרישית מ״מ בחורגו אינטריך דסד״א כיון דחורגו בבנו ובן הבן פסול כדאיתא פרק יש נוחלין (ב״ב דף קכח.) אימא דה״ה בן חורגו קמ״ל ואפי׳ למר בר רב אשי דמכשר בבנא דאבא דהיינו בן הבן איכא למימר דמהכא הוא דילף לה אבל בן אחי אשתו לא צריך למהדר ולמיתנייה כלל כיון דמפיק הוא מכללא דאי לאשמועינן דהוא לבדו פסול ולא בנו וחתנו כמו בחורגו הא פשיטא דמהיכא תיתי ועוד דלא עדיף בן אחי אשתו מבן אחיו ובן אחיו ובניו [י] וחתניו כשרין לו כדתני גבי כולהו ובגיהס משמע ולא בני בגיהס:

אלו הן הקרובים וחורגו לבדו.

פי׳ לא בנו ולא חתנו והקשה רש״י אמאי נקט חורגו הא נפיק מכלל דבעל אמו ואין לומר דנקטיה משום לבדו דאשמועינן דבנו כשר ולא נהירא דמהיכא תיתי טפי והא אמרינן דבניהס וחתגיהס לא קאי אלא למבואריס דכתיבי במתני׳ ולא קאי אהני דנפקי מכללא שהרי בנו לאחי אביו כשר לתנא דמתני׳ דהוי שלישי בראשון דגמ׳ ותירץ רש״י דכולהו נמי אתיא מכללא כגון אחי אביו מכללא דאחיו ובנו בר מבן אחי אשתו דמפיק מכלל דבעל אחות אביו וחתנו נפקא מכלל דאמיו ואפ״ה תני להו שאינו מקפיד בזה ולא נהירא דא״כ אמאי לא הדר ותני הגך דאמו מכלל דבעל אחות אביו על כן נראה לומר דכולהו אינטריכא דאחי אביו אע״ג דאיכו גופיה אתי מכללא דבן אחיו מ״מ בנו וחתנו לא נפקי מכללא וכן אחי אמו ובעל אחותו אף ע״ג דבנו אתי מכללא [יא] (דבעל) אחי אמו מ״מ איכו גופיה לאו מכללא אתי ואתא לאשמועינן דבעל כאשתו וכן כולם אינטריכו אי משום אינהו גופייהו אי משום בניהס וחתגיהס: (ז״ה הדבו״ר נראה לי מיות״ר) להעיד שקר משום איבה ואהבה. ודווקא בעדות פליגי אבל מאי בדין מודו ליה רבנן דפסול לו לדון דכיון דסני ליה לא מצי להפוכי בזכותיה: **גמ׳ לא יומתו.** שני אבות בעדות בניהס ועל כרחך הני שני אבות באחין קא מישתעי שהן קרובין מן הכל דבאב ובנו לא מצי למימר דאם כן לא הוה קרי להו אבות דחד אב וחד בן סגי ולקמן מפרש כוליה מיניה: **כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם.** ונפרעין מהן עונותיהן ועון אבותיהם: **איש באחיו.** איש בשביל אחיו: אשכחן

עין משפט נר מצוה

מו א ב מיי׳ פי״ח מהל׳ סנהדרין הלכה יא:
מז ג מיי׳ פ״ט מהלכות עדות הלכה ד סמג לאוין ריד טוש״ע ח״מ סי׳ לד סעיף יט:
מח ד מיי׳ פי״ג מהל׳ עדות הלכה א סמג לאוין רטו טוש״ע ח״מ סי׳ לג סעיף ב הכל שם ע״ש:
מט ה מיי׳ שם פי״ד הלכה א סמג שם טוש״ע ח״מ שם סעיף יב:
נ ו מיי׳ שם פי״ג הלכה טו סמג שם טוש״ע שם סעיף א:

רבינו חננאל

סהדי חד אמר קמאי דידי גנב קבא דחרשלא וחד אמר קמאי דידי גנב קתא דכורעיא אמר רב אחא בר יעקב הא ר׳ יוסי דאמר הוזם בדיני ממונות כשר בדיני נפשות וקי״ל ר׳ מאיר ור׳ יוסי הלכה כר׳ יוסי. א״ל רב פפי הני מילי היכא דלא סתם לן תנא כר״מ הכא סתם לן תנא כוותיה דתנן בראש השנה [בספ״ק] אלו הן הפסולין המשחק בקוביא ומלוי ברבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים זה הכלל עדות שאין האשה כשרה לה אף הן אינן כשרין לה. מני הא אילימא ר׳ יוסי והא איכא עדות דדיני נפשות שאין האשה כשר׳ לה ואלו כולן כשרין לה דהא ר׳ יוסי [אמר] כל מי שפסול מחמת ממון כגון אלו הגזלנין וההמסנין וכיוצא בהן כשר הוא בדיני נפשות אלא לאו משנה זו ר׳ מאיר דאמר אפילו מי שפסילותו מחמת ממון פסול הוא בכל התורה כולה וזו ששנינו במסכת נדה פרק בא סימן כל הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון דיני ממונות ויש ראוי לדון דיני ממונות ואין ראוי לדון דיני נפשות. אוקימנא בפסול יוחסין כגון ממזר וגר שכשירין לדון דיני ממונות ואין ראוי לדון דיני נפשות דבעינן ונשאו אתך בדומין לך: **מתני׳** אלו הן הקרובין אחיו ואחי אביו ואחי אמו ובעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו כו׳. א״ר יוסי זו משנת ר׳ עקיבא אבל משנה ראשונה דודו ובן דודו וכל הראוי ליורשו וכל הקרוב לו באותה שעה כו׳. מנא הני מילי דת״ר לא יומתו אבות על בנים מה ת״ל אם ללמד שלא יומתו אבות בעון בנים הרי כבר נאמר איש בחטאו יומתו אלא מה ת״ל לא יומתו אבות על בנים לא יומתו אבות בעדות בנים ובנים לא יומתו בעדות אבות כגון עשו ויעקב לא יומתו בעדות אליפז וראובן ולא ראובן ואליפז בעדות עשו ויעקב אשכחן עדות אבות לבנים ועדות בנים לאבות וכ״ש יעקב ועשו להדדי שעדותן בטלה.

מסורת הש״ס

א) [נעיין פי׳ מקדא וי״א רומה עכ״ל], ב) נלה מנו: לקמן לו: [קידושין עו:], ג) נעיל כד: ר״ה כב. עירובין פב., ד) עדיות פ״ב מ״ז, ה) [נסקה״מ גרים מהיין], ו) ל״ל אם יש, ז) [נ״ק פח.], ח) ברכות ז., ט) מ״מ כשאין אוחזין נאמר ומה אני מקיים אף בעונות אבותם אתם יומתו, י) שבועות לט., כ) [ויקרא יטו], ל) [שיר השירים ד], מ) [לקמן כח.], נ) ל״ל אחי, ס) ל״ל אביו, ע) אגם. רש״ל, פ) [אולי י״ל אחיו], צ) [כנ״ל ל״ל בניו], ק) רש״ל מ״ז,

תורה אור השלם

1. לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו: דברים כד טז
2. נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים: שמות לד ז
3. והנשארים בבם ימקו בעונם באר״צת איביהם ואף בעונות אבתם אתם ימקו: ויקרא כו לט
4. וכשלו איש באחיו כמפני חרב ורדף אין ולא תהיה לכם תקומה לפני איביכם: ויקרא כו לז

מוסף רש״י

כל הראוי לדון דיני נפשות. כל שכן שהוא כשר לדיני ממונות (נדה מט:). **אלו הן הפסולים. לדון ולהעיד** (לעיל כד:) **כגון** גזלנין מדבריהן הן דאסמכתא לא קניא ומגזל גזל ליה (ערובין פב.) **וכגון** מעין גזלנין הן והתורה אמרה אל תשת רשע עד (ל״ש דיין (לעיל כד:). **המשחק בקוביא.** תחיכות של עצם שמשחקין בערכון ואמור רבנן דאסמכתא לא קניא והכי הך גזלנין מדרבנן, דמדאורייתא אינו קרוי גזלן אלא החוטף מיד אים, כדכתיב (ש״ב כג) ויגזול את החנית מיד המצרי (ר״ה כב.). **והמלוה ברבית.** לאו גזלן דאורייתא הוא למפליה משום אל תשת עד חמס, דהא מנפשיה יהיב ליה (שם). **ומפריחי יונים.** היינו נמי כעין קוביא, אי תקדמיה יונך ליוני (שם). **וסוחרי שביעית.** עושין סחורה בפירות שביעית, דרחמנא אמר לאכלה ולא לסחורה, ולפי שאשדו כל אלו לעבור על דת מתחת ממון, אשדום להיות מעידים שקר על ידי ממון ושומד (שם) אי: דרחמנא אמר לאכלה ולא לסחורה וזה שומד ממון לעבור עבירה על הממון רשע הוא והתורה אמרה אל תשת רשע עד (ערובין פב.) הואיל וחימוד ממון מעבירו על דברי תורה הוה ליה כרשע דחמס ופסול לדון ולהעיד, שעושה אחר הבצע (לעיל כד:). **והעבדים.** פסולי דאורייתא הוא, ק״ו מאשה כדאמרן בב״ק (פח. ר״ה כב.).